

DE KINDERBOERDERIJ

Tante Lenie, de echtgenote van kok Sieling, begon met anderhalve konijn, een kip en een schuurtje. Met behulp van diverse acties van de Koninklijke Luchtmacht en de opbrengst van de Kinderpostzegelactie werd het een echte kinderboerderij. In het dagblad van Amersfoort van 4 mei 1962 werd een artikel aan dit onderwerp gewijd. Naast de ontspanningsaccommodatie hadden de kinderen een dringende behoefte aan een kinderboerderij, lazen we in het artikel. In deze vorm van vrijetijdsbesteding wilde men de kinderen verantwoordelijkheid bijbrengen door hen zo zelfstandig mogelijk de dieren te laten verzorgen. Vanaf 1962 is de kinderboerderij voor veel oud-dorpsbewoners een niet meer weg te denken begrip. Tante Lenie, Christine Sieling, Wolter Frieswijk, Marriet van Waarsenburg, ooit de jongste kinderboerderij beheerder van Nederland en al die andere bekende persoonlijkheden en - niet te vergeten - de dieren die een rol hebben gespeeld bij deze vorm van vrije tijdsbesteding, leven voort in de herinneringen van veel oud-dorpsbewoners. In ons boek *Gedeeld Verleden* getuigen verschillende verhalen daarvan. We zijn benieuwd hoe het de kinderboerderij na al die jaren vergaat en daarom hebben we op woensdag 14 maart 2018 een gesprek met Jacob Bos, de huidige exploitant van de kinderboerderij.

Inmiddels zijn we eraan gewend, maar eerst vonden we het echt gek: een kinderboerderij in De Glind waar je voor betalen moet? Toch is dat nu de situatie en daar willen we weleens iets meer van weten en van de man die hier al vanaf 1990, 28 jaar inmiddels, de boel bij elkaar houdt. Eerst vertellen we nog aan Jacob en het meisje dat stage loopt, dat we vorig jaar in juni een kop koffie dronken op het terras van Dok 14, toen er ineens een paar ezels voorbij wandelden. Het was warm en zonnig weer en we waanden ons even in Spanje! Moeder ezels met haar veulen, het was een prachtig gezicht. Onder het genot van een bakkie koffie beginnen we met ons interview.

DEEL 1

JACOB BOS
RUWE BOLSTER, BLANKE PIT

Een bijzondere sollicitatieprocedure

In het vakblad van Kinderboerderijen las ik toevallig een advertentie waarin men een beheerder zocht voor de kinderboerderij in het jeugddorp. Dat vond ik iets hebben. Het was meer dan een gewone kinderboerderij en dat was precies wat ik wilde. Het was op mijn lijf geschreven! Ik weet het nog goed. Het was december 1989. Ik had een paar jaar daarvoor de dierverzorgingsopleiding afgerond. Ik was 22 jaar en vervoegde me bij Kees van der Werf, coördinator pedagogische zaken in het jeugddorp. Ik moest behoorlijk lang wachten, want ik was daar op de bonnefooi naar toe gegaan. We hadden een gesprek en Kees was wel geïnteresseerd maar hij zei: "We zijn met een procedure bezig. Bovendien heb je geen pedagogische opleiding en geen ervaring in de jeugdzorg." Dat klopte. Na een paar maanden heb ik nog eens gebeld, nee, het geselecteerde echtpaar was niet doorgegaan. "Nou," was mijn antwoord, "dan kom ik toch een poosje stagelopen." Nee, dat ging zo maar niet. Uiteindelijk mocht ik meedoen in de sollicitatieprocedure: een gesprek met een gezinshuisouder, de kleuterjuf en een tuinman. Het volgende gesprek was met een gezinshuisbegeleider, een orthopedagoog en de sportleider, maar men vond me nog steeds te jong en te onervaren. De functie bleef vacant. Ze konden moeilijk iemand vinden die wilde wonen in De Glind, kerkelijk meelevend was en de kinderboerderij kon runnen. Ik belde geregeld en zei: "Dan proberen we het toch gewoon. Ik kom stage lopen en jullie kijken of ik het kan leren." Een van de toenmalige orthopedagogen zag er niks in, die stelde de vraag: "Hoe ga je om met pubers die met een gettoblaster in de speeltuin

vervelend doen?” “Dat hangt van de situatie af,” zei ik, want ik had geen pasklaar antwoord. Desondanks had Kees van der Werf er wel fiducia in. Zo kreeg ik uiteindelijk de functie.

Goede Vrijdag, de 14^e april 1990 ben ik naar het hoofdgebouw geweest, de pedagogisch directeur was er, er werden wat zaken besproken en daar heb ik de overeenkomst getekend en de sleutel van de dienstwoning gekregen. Op 1 mei 1990, de dag van de arbeid, ben ik begonnen. De pedagogisch directeur benadrukte de eerste week: “Doe maar niet te veel aan je huis!” Zo zijn we het avontuur aangegaan. Ik vond het niet moeilijk, het ging eigenlijk vanzelf.

Achteraf niet slim

Er werd vanuit de directie eerst gehamerd op het feit dat ik MBO Sociaal Pedagogisch Werk moest doen, maar dat sociale ge.... Dat paste mij niet. Ik kreeg een in-service training. Achteraf is het niet slim geweest dat ik geen opleiding heb gevolgd. Er worden steeds meer eisen gesteld, zoals een beroepsopleiding. Daaraan kan ik niet voldoen met alleen ervaring.

In principe en uit principe lees ik geen dossiers, ik gebruik mijn onbevange GBV intuïtie (Gezond Boeren Verstand) om met de kinderen om te gaan. Natuurlijk heb ik wel dossiers doorgenomen, maar voor mij werkt dat niet. Ik wil mijn werkwijze niet laten vertroebelen door de dingen die in het verleden van de kinderen een rol hebben gespeeld. Het gevaar is dat je dan niet onbevange kunt reageren. Eigenlijk drukt het werk vooral psychisch op je, fysiek valt het wel mee.

Er is verschil in het gedrag tussen de kinderen van toen en nu!

Bij mijn start op 1 mei 1990 werkte ik alleen met veertien kinderen, nu heb ik met vijf kinderen, bij wijze van spreken, soms het zweet al op de rug. Er is dus wel het een en ander veranderd. De kinderen van nu zijn echt moeilijker om mee om te gaan. Tegenwoordig spelen autisme en aanverwante stoornissen een belangrijke rol bij de kinderen. Ze blijven bovendien langer in de eigen omgeving wonen. Dat kan positief zijn, maar als ze dan uiteindelijk wel hier terecht komen, is er veel meer werk aan de winkel. Vroeger kwam je een heel eind met streng, rechtlijnig en rechtvaardig te zijn. Nu werkt dat nog steeds, alleen zijn het de complexe gedragsproblemen die meer van je vragen.

Ik ben niet iemand die zich snel druk maakt. Laatst kwam ik een vroegere bewoner tegen; ze vroeg of haar kinderen even op het paard mochten. “Prima,” zei ik. Ik gaf haar de sleutel van de zadelkamer en ging mijns wegs. Ze zei: “Je bent niks veranderd.” Dat klopt inderdaad. Ik laat de kinderen altijd zoveel mogelijk hun gang gaan en ik zeg: “Als je er niet uitkomt, dan roep je maar.” Dat werkte vroeger vaak heel goed. Nu moet je er veel meer bij zijn, meer opletten, stappen vooruit denken, irritaties voor zijn en alles kort en super duidelijk uitleggen zonder het initiatief over te nemen. Je kunt de dingen minder op zijn beloop laten. Er is veel meer fysieke agressie, vroeger was die agressie meer op het materiaal gericht. Ik stel mezelf geregeld de vraag: Hoe kan ik het beste de kinderen helpen? Sommige kinderen zijn snel overprikkeld. Ik moet steeds vooruitdenken, net op tijd op de juiste plek zijn. Ik herken het gedrag van de kinderen en daar anticipeer ik op.

Een voorbeeld!

Neem nou dat jongetje van vijf jaar dat van een reguliere basisschool kwam. Hij zat letterlijk in de gordijnen. De leerkrachten van de basisschool waren handelingsverlegen met deze jongeman. Ze hadden gezegd: “Hij eruit of wij eruit!” De leerplichtambtenaar belde: “We hebben een jongen die...., kan hij bij jullie terecht?” Voor de zekerheid vroeg ik of ik de leeftijd wel goed had gehoord: “Is hij 15?” “Nee 5!” Dat knaapje is anderhalf jaar hier op de kinderboerderij geweest in het kader van vervangende leerplicht. Het was

een innemend ventje dat zijn draai al snel vond. Natuurlijk had hij bijzondere gedragingen, vooral als hij zijn zin niet kreeg. Laat ik hier nu de baas zijn! Als hij boos was en hij kwam uit zijn boze bui dan meldde hij zich weer. Ik hield hem dan met mijn armen gestrekt dwars voor mij uit, want hij was dwars, dan moest hij weer lachen en konden we weer verder. Wat ook goed werkte, was spiegelen: hij kon stampvoetend met zijn armen over elkaar mopperen, dan deed ik dat ook: "Jacob doe eens gewoon...", "riep hij dan. Ik vertelde hem fijntjes dat ik dat net van hem had afgekeken. Over was het. Het was een heel wijs kereltje. Ineens moest-ie weg. Jeugdzorg belde dat hij uit huis werd geplaatst. Daar wisten hij en zijn vader niks van. Ik moest hem die dag langer dan gebruikelijk hier houden, de taxi die hem zou ophalen, kwam maar niet en hij rook onraad. Het werd namelijk etenstijd en we gingen eten. Hij zei: "Ik eet toch nooit hier." Uiteindelijk kwam de taxi en hij klemde zich vast aan mijn benen. Dat vond ik heel erg. Hoe kon ik hem nu meegeven.....! Veellater heeft het jongetje hier nog eens een kinderfeestje gevierd.

Grappen maken en stekelig zijn

Dat gaat ook heel best samen! Ik ben wel eens wat stekelig, dus ze zijn niet altijd blij met me. Ja en wat de grappen betreft! De oranje big dat was een grap, maar geen 1 april grap. Tijdens een van de wereldkampioenschappen voetbal hadden we een oranje big, nou ja, eigenlijk was hij rood, maar bij dieren noem je dat oranje. Zo heb ik dat in de pers gebracht (moet geheim blijven, haha). Twitter stond er vol mee. Ik heb wel vaker grappen bedacht. Ooit heb ik op 1 april eens mijn huis te koop gezet, het telefoonnummer erbij: **450104**. Sommige bewoners gingen bij Kees van der Werf vragen: "Heeft hij een koophuis dan?" Het was in de tijd dat dat nog in het geheel niet voorkwam. Een andere keer organiseerden we een varkensscheerders feest in het kader van de klimaatverandering. Ook heb ik een keer lang volgehouden dat ik ging meespelen bij GTST, ik fokte bepaalde honden en daar had Babette van Veen (Linda) voor gebeld. De receptioniste vroeg: "Was dat de ....?" "Ja hoor." Elke keer vroeg ze weer: "En wanneer kom je nu op tv?" Ik maar zeggen: "Die opnames zijn allang geweest maar de serie loopt altijd achter bij de opnames." Vorig jaar hadden we nog een paard met een kunstgebit!

Minikoeien

Minikoeien hebben we nog steeds. Eerst hadden we elk voorjaar en najaar kalfjes, maar die moesten in de zomer weer weg, want dan werden ze te groot voor de kinderen. Onze kalveren zijn stro gewend en kinderen. Ze waren moeilijk kwijt te raken. Daarom wilde ik een gesloten systeem zoals Mac Donalds. Ze moesten wel in de stal passen dus: zelf kleine koetjes fokken. Door dieren te kruisen met een oorspronkelijke minikoe is het na de zoveelste generatie gelukt. Dat was en is groot nieuws geweest. Daaruit is de Nederlandse en de Europese vereniging ontstaan.

2003 een rampjaar!

In maart 2003 was er de vogelpest. Alle hoenderachtige vogels en watervogels moesten geruimd. Ik hield elke dag een verslag bij van wat er gebeurde. Dat zette de Barneveldse krant op de digitale krant. Ik wilde per se dat er 's nachts geruimd werd, als de kinderen sliepen. Ik had alles goed voorbereid en was coöperatief, maar ik wilde wel dat het snel gebeurde en dat ik een betere prijs kreeg dan werd geboden. Voor een bijzondere fazant die honderden euro's had gekost, kreeg ik 14 euro! Ik heb zo mijn best gedaan om alles stil te houden. Toch kwam Johan binnenstappen, een van de drie pleegkinderen die bij mij thuis heeft gewoond. Samen hebben we in stilte de dieren ingeladen. Het was een emotionele gebeurtenis. Het duurde zes maanden voor er nieuwe vogels mochten komen, want het ziekmakend vermogen moest eerst weg, alle mest moest verdwijnen. De kinderen mochten lange tijd niet komen, dat vonden ze wel erg lang duren en zeker niet leuk en ikzelf uiteraard ook niet. In augustus werden we door een bevriende kinderboerderij in één dag weer bevolkt. Heerlijk, er kraaide weer een haan en er kwaakte weer een eend!

Pleegkinderen in huis?

De jongens die ik in huis heb gehad, zaten in een crisissituatie. Hoe ik dat in die tijd allemaal in mijn eentje heb geregeld, weet ik niet meer. Eerst de dieren voeren, dan ontbijten met lekkere broodjes en om 10.00 uur bij ds. Boomsma in de kerk in Apeldoorn. Het gaat nu heel goed met ze, maar vanzelf ging het niet.

Twee jongens kwamen één keer in de maand bij me logeren omdat de opvoeders dan een vrij weekend hadden. Zij konden niet naar huis op dat moment. Ze genoten van de zaterdagavonden met chips, worst en kaas en natuurlijk cola, Flodder 1,2,3 en in Amerika of telefoonnummers opzoeken in het telefoonboek en heeeeeeel laat naar bed. Jaren later, het was het jaar dat Pim Fortuyn vermoord werd en ik was in Limburg, belde Johan mij: "R. is er en hij blijft voorlopig ook." "Prima, ik hoor het vanavond wel," was mijn antwoord. R. kwam om zijn hoofd leeg te maken en dat was heeeel vol. Hij was aan het eind van zijn latijn. Hij wilde graag de regels nog eens horen, die boden structuur en veiligheid voor hem. Alle gogen, logen en weet ik wie allemaal, vonden het te zwaar voor mij. Niemand wist de weg, dus ben ik, zoals Loesje het zegt, maar mee gaan verdwalen. Ja en wat P. betreft. Ik zat weer in Brunssum en Johan belde. Via via had hij gehoord dat P. dakloos was geworden. Ik zei: "Haal hem maar op." P. was echt de goedheid zelve; behulpzaam en betrokken. Dagelijks was hij te vinden op de boerderij, zo ook in de tijd dat hij hier woonde. Een jongen die niet paste in de thuisloze wereld, terwijl ik de kamer van Johan leeg had.

De pleegvader van J. verongelukte en de dienstdoende orthopedagoog vroeg of ik de jongen wilde opvangen, hij was dertien jaar en erg gesloten. Met mij had hij een klik. Het was de bedoeling dat hij twee dagen zou blijven, het werden twee maanden en daarna zei men: "Het is het beste als hij bij jou blijft." Dat wou hij zelf ook. J. moest daarvoor naar de kinderrechter met een maatschappelijk werker. De kinderrechter vroeg of hij zelf bij en op de kinderboerderij wilde wonen en werken. J. wist niet goed wat hij moest zeggen en zei: "Ja, nee, weet het niet." Dat was zo'n beetje zijn woordenschat. En op de vraag wat hij daar zoal deed, zei hij verlegen: "Beetje aanklooien." Tegen mij zei J. ooit: "Mijn hart zit op slot." Ik zei: "Of je geeft me de sleutel of ik breek hem open met een breekijzer." Hoewel het een kwestie van lange adem was, heb ik een sleutel gevonden, denk ik. Nu woont hij in Apeldoorn met zijn vriendin en hun huisdieren en werkt hij bij Berg en Bos. In het verleden heb ik mijn jongens geholpen, nu helpen ze mij. Gezinshuisouders kiezen over het algemeen zelf hun kinderen niet uit en de kinderen kiezen hun pleegouders niet uit, maar de kinderen die bij mij hebben gewoond, kozen daar zelf voor, dat helpt. Dat wil niet zeggen dat er geen conflicten zijn. Zeker wel, maar conflicten gaan we niet uit de weg. Soms gaan ze over grenzen heen. Meester Arjan heeft me ooit een brief geschreven, theologisch onderbouwd, dat de grens bereikt was! Het leven met een puber is so wie so niet makkelijk, maar wel van waarde als je er later op terug kijkt.

Moeilijker is het wanneer een jongere heel voorzichtig bij je informeert of er een plekje voor hem is. Als opvoeders stoppen, moeten de kinderen verhuizen. Vaak bedenken ze dan zelf: als ik daar nou kan wonen. Zo ontstond bij één van de kinderen de vraag: kan ik niet net als Johan bij jou wonen? Ik antwoordde dat mijn leven er nu niet meer op ingericht is. Een nee dus. Ik heb het er zwaar mee gehad. Hoe kon ik? Waar een wil is ..... Met een orthopedagoog besprak ik het dilemma, nog afgezien van de vraag of het mocht van de organisatie. Hoe kon ik! Jaren later heb ik het met hem besproken, hij nam het mij gelukkig niet kwalijk. Jongeren zijn dan gelukkig toch ook flexibel.'

-0-0-0-0-0-

Dit was het eerste deel van het interview met Jacob Bos, de huidige exploitant van de kinderboerderij; een ervaringsdeskundige. Het is of we hem al jaren kennen. Een man met het hart op de juiste plaats, ruwe bolster, blanke pit en emotioneel betrokken bij zijn werk. In het tweede deel van ons interview willen we van hem weten wat afscheid nemen voor hem betekent, wat er van zijn idealen terecht is gekomen en wat hij mee zou willen geven aan beleids- en plannenmakers.

Jaap Krediet
Rieke Visser, 1 mei 2018